

med andre kvinnelige film-
er som også var sex-sym-
nen som manglet Marilyn
sensualitet. Intendant Jo-
eiteberg påpekte at histori-
Marilyn er som eventyret
kepott, forskjellen er at Ma-
aldr fant lykken. Prinsene
i mangfold, men ingen ble
id. De forsvant etter tur. —
ørste sviket hun møtte, var
ektemannen, dramatikeren
Miller, skrev en rolle til
lum blondine, sa Veite-

Inist

ria Steinem er en av USAs
te feminist i dag, og hen-
k om Marilyn er allerede en
asjonal bestseller. Tidligere
skrevet over 40 bøker om
vn, alle av menn. Gloria
n tegner bildet av en kvin-
ble såret og seksuelt mis-
som barn. Gang på gang for-
Marilyn selv å fortelle om
fulle sår hun bar inne i seg,
un ble ikke trodd. Et slikt
r det lettere å få forståelse
g, på den måten blir Gloria
is bok en moderne biografi
r Marilyn Monroe på alvor
de mørke og vonde erfaring-
enes liv.

Ændende skole: I februar blir
i, Tore Engstrøm og Phil-

å
kole

Ingar Kaldal:

Våre nye syndebukker

I leiren av tapende politikere famles det etter redskaper for å forsvare seg mot «hundegutten» som nå betraktes som en ulveflokk. Neste valgkamp er alt startet. Folk skal innprentes at motstanderen er farlig, «grumsete», rasistisk og det som verre er. Den ideologien som vant fram ved valget, er også blitt sagt å bygge på ønsker om «den sterke mann» (med klar assosiasjon til Hitler). Her gjelder det tydeligvis å lete fram mest mulig av det som vekker avsky fra fortida. Det kan sikkert la seg gjøre å lete fram enda flere slike merkelapper som kan stigmatisere det som har skjedd. Jo da, det er riktig at valgresultatet tyder på at fremmedskepsisen er mer utbredt i folket enn på år og dag. Men det er ikke sikkert vi får dem som bærer på mer eller mindre «grumsete» holdninger til å tenke anderledes ved å brennemerke dem som svin. Det er for enkelt å si at Hagen vant fram ved å appellere til fremmedskepsisen. På den andre siden var det akkurat det han gjorde, men da trolig på et grunnlag det er viktig å reflektere over før en stuper seg ut i motstandskampen.

En liten gruppe

Fremmedhat vokser ikke proporsjonalt med antall fremmedfolk. Riktignok høstet Frp grovt med stemmer i tradisjonelle arbeiderstrøk i storbyene hvor fremmedfargede mennesker fins i et visst antall. Og de fikk minst framgang i Sogn og Fjordane hvor fremmedspørsmålet betyr lite. Men en kan like gjerne høre fremmedskepsis uttrykt fra folk som lever så fjernt fra «fremmedproblemet» som det går an. Tallene over hvor mange fremmede vi har her i landet, viser klart at fremmedfrykten må bygge på noe annet enn antall. Det bor 110 000 utenlandske statsborgere her. Av dem er 60% europeere, de fleste fra naboland som Sverige og Danmark. Omkring 30 000 tilhører folkegrupper som innvandringsmotstanden retter seg imot, fra u-land i Latin-Amerika, Asia og Afrika. En liten del av disse er igjen flyktninger eller asylsøkere. De fleste er her rett og slett for å arbeide, og da mest i jobber mange nordmenn ikke vil ha. Av de ca. 2–3000 utlendinger som blir norske statsborgere på ett år, er ca. 1000 fra Asia. Av dem kan en igjen telle omkring 220 koreanske adoptivbarn.

I det hele tatt altfor små tall til å kunne forklare fremmedskepsisen. Grunnlaget for den ligger trolig mer i at de «fremmede» tilfeldigvis står lagelig til for å bli syndebukker i manges bevissthet, når de resonnerer omkring andre problemer som opptar dem, f. eks. sykehuskøene og andre problemer vi har «nok av her til lands». Og der spiller media en viktig rolle i sin formidling av løserevne enkeltbilder. I det ene øyeblikk reportasjen om de gamle i «Fjordbygda», som på grunn av for små bevilgninger ikke får plass på aldershjem, eller hvis de får det, blir badet en gang hver fjortende dag og må legge seg klokken tre. I neste øyeblikk reportasjen om tamilene som bor på høyfjellshotell i «Dalombygda», ikke liker våre kjøttkaker, og attpåtil trenger enda mer hjelp. Det skal ikke nødvendigvis noen flink agitator til for at det lett dannes et bilde hvor bitene henger slik sammen at de fremmede kommer i et uheldig lys.

Satt på spissen er det altså like stor grunn til å spørre om ikke den fremmedskepsisen som var en årsak til valgresultatet, brer seg proporsjonalt med f. eks. lengden på helse- og sosialkøene. Hør litt nøye på hva folk sier når de uttrykker seg mot de fremmede og folk i den tredje verden: De får «alt lagt opp

Historiestipendiat Ingar Kaldal tar i dagens kronikk for seg den negative holdning mange innvandrere fra den tredje verden møter her på berget. De er blitt gjort til syndebukker for problemer som politikerne ikke har maktet å løse. Dette gir også en politikertype som Carl I. Hagen lettvtint argumentasjon, påpeker kronikkforfatteren.

i hendene», bor på hoteller som «vanlige nordmenn» ikke engang har råd til å stikke nesen innom. (Samtidig bor gamle og syke hjemme uten hjelp og venter i årevis på å få dele rom på en skarve aldersheim.) Og: «Pengene bør heller gå til de som trenger det her til lands.» De som gjøres til syndebukker i slike holdninger, er mennesker som av de norske myndighetene alt i utgangspunktet er blitt gjort til hjelpmottakere ved ikke å integrere dem i samfunnet med arbeid og bolig. Ved å behandle dem slik, setter myndighetene et klientstempel på dem. De framstår som mulige konkurrenter til andre trengende på hjelpemarkedet, og kan i den minste fnugg av fremmedskeptisk mentalitet nærmest med et knips gis skylden for elendig helen.

Lær av historien

I 1930-årene vokste rasistiske strømninger fram mange steder i verden. De fremste syndebukkene den gang var jødene og sigøynene. For mange passet det å gi dem skylden for spekulasjonene og krakket som

Innvandrere fra den tredje verden blir syndebukker for politiske saker som fortsatt er uløst.

hadde ført til arbeidsløshetskrisen. Men i Norge fikk ikke antilemittisme og annen rasisme anledning til å bli effektivt vekstråstoff for noen politisk retning. Da hadde vi en arbeiderbevegelse som ennå kjempet for å ta over samfunnsstyringen, og som hadde sine klare oppskrifter på hvordan de ville løse det som opptok hele folket; arbeidsløsheten og gjeldskrisen. Arbeiderbevegelsen utarbeidet et program som formulerte klart og tydelig hva som skulle gjøres: «Hele folket i arbeid». Og de sørget for at folk fikk håndgripelige beviser på at de sto inne for det.

Også resten av det Hagen står for hadde sine paralleller i 30-årenes tankegods, med skepsis til tradisjonell partipolitikk og parlamentarisme. I dag er Arbeiderpartiet blitt en del av den etablerte politiker-verden, som folk føler gjør svært lite med det som opptar dem. Derfor blir de et lett bytte når politikeren Hagen skjeller på «Politikerne». Oppslutningeh om Byllista i Trondheim viser, samme hva en mener om den, at det også i dag går an å fange opp en del av misnøyen med «Politikken» med en helt annen politikk enn det Frp står for. Betingelsen må være at en på de feltene som opptar folk i det daglige, foreslår løsninger, og viser i praksis at en virkelig vil gjennomføre dem, selv om de andre partiene stemmer mot. Hvis ingen gjør det, kan en risikere at mange som er lei og sure, fortsetter å lete etter syndebukker blant uskyldige grupper som er forsvarsløse nok til å havne i den rollen.

Den som vil bekjempe «grums», gjør det best ved selv å være klar og fast, ikke ved å bruke opp motstandsenegien på å rope «fy hvor grumsete».